

בורר - הגדרת האיסור

מה הנקודה המרכזית בבורר? הסרת הפסולת:

- המאור הקטן מסכת שבת דף לז עמוד ב
- **כל שלשים ותשע מלאכות שהיו כנגדן במשכן כולן היה בהם צורך לגופן חוץ מן הזורה והבורר שהוא זורה המוץ מן הגורן ובורר הצרורות מן הכרי וזה הוא עיקר מלאכתן לדחות המוץ והצרורות וכן חייב עליהן ועל כל תולדה שלהן אבל שאר המלאכות עיקר הוא לצורך גופן**

ההפרדה או הניתוק בין האוכל והפסולת

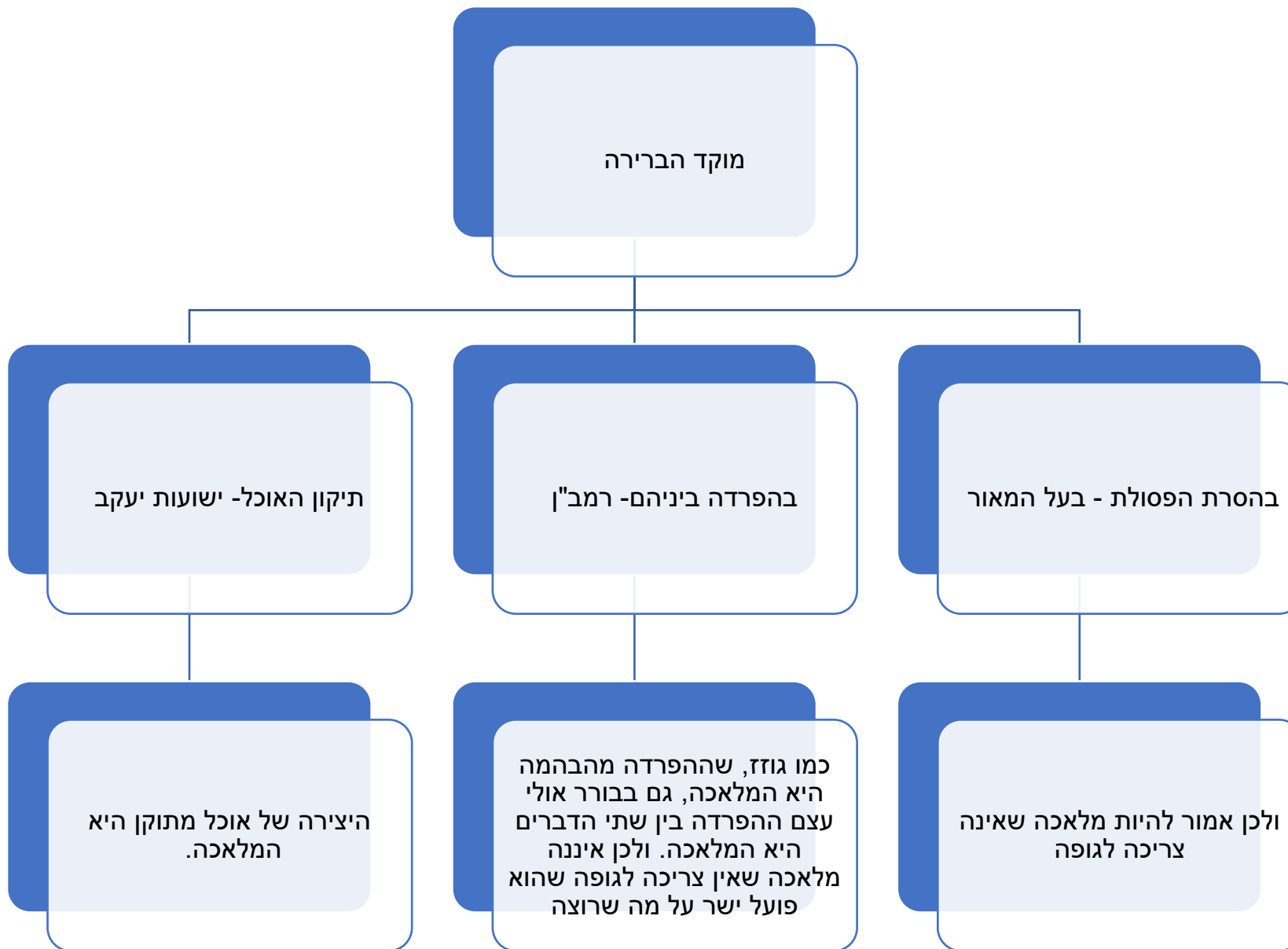
- חידושי הרמב"ן מסכת שבת דף קו עמוד א
- דמילה ודאי מלאכה הצריכה לגופה היא שהוא צריך שיהא אדם זה מהול, ומה דומה לזה הנוטל צפרניו בכלי וכן שפמו (צ"ד ב') שהוא חייב משום תולדה דגוזז ואף על פי שאינו צריך לגוף הצפרנים והשיער מלאכה הצריכה לגופה נקראת, וכן הזורה והבורר ומאן דשקיל איקופי מגלימא (ע"ה ב') כולן דומות למילה... וכבר דמיתתי זה לגוזז ונוטל שער וצפרניו בין לתקן גופו ולייפות עצמו בין לצורך השער והגיזה כולן מלאכה הצריכה לגופה היא מפני שהכל דבר אחד והנטיילה היא עצמה המלאכה, משא"כ בחופר גומא שהבנין בקרקע הוא והוא הנקרא מלאכה וכן הבערה לאפר צריך לגופה הוא.

תיקון האוכל

- ביאור הלכה סימן שיט

- לאכול מיד - הנה בספר ישועות יעקב הקשה בעיקר מלאכת בורר אפילו בורר פסולת מתוך אוכל אמאי חייב הרי הוא מלאכה שאין צריך לגופה דהרי אינו צריך להפסולת כלל אלא שבוררו כדי לדחות הנזק מעליו והרי הוא כמוצא את המת לקוברו ותירץ דענין מלאכת בורר הוא שהפסולת אינו ראוי לאכילה וגם האוכל אין ראוי כל כך לאכילה עם הפסולת שבתוכו גלל כן הוא מפריד הפסולת מן האוכל **ואם כן המלאכה אינה נקראת על ברירת הפסולת רק דמתקן האוכל שיהיה ראוי לאכילה וזהו מלאכה הצריכה לגוף האוכל דמשוי ליה אוכל גמור** ולפי זה דוקא פסולת מתוך אוכל דאין ראוי לאכילה כלל מתחלה ומשוי ליה אוכל על ידי הברירה הזאת אבל בשני מיני אוכלין כשמפריד האוכל השני מחמת שאינו רוצה לאכלו חשוב מלאכה שאינה צריכה לגופא כיון דאוכל זה שרוצה לאכול כעת ראוי לאכילה אף אם לא נפרד האוכל השני ופרידתו הוא רק מחמת שכעת אין נפשו חשקה בו הוי משאצ"ל עד כאן לשונו.

- ...וקשה דלפי דבריו אמאי העתיק הרא"ש [ויתר הפוסקים] דס"ל דמשאצ"ל פטור את הדין דאותו שאינו חפץ לאכול מקרי פסולת וא"א לומר דלהקל העתיק זה כמו שמוכח בדבריו שם וע"כ צ"ל דס"ל דגם בשני מיני אוכלים המעורבים מתיפה כל מין על ידי ברירת חבירו ממנו וע"כ מיקרי מלאכה הצריכה לגופה רק כל זה לא שייך כ"א כשהמינין מעורבין יחד כל מין בחבירו ונתקן המין ע"י ברירת חבירו ממנו משא"כ כשמונח בקערה מין אחד על מין שלמטה ממנו ומסלק להמין שלמעלה כדי להגיע למין שלמטה ממנו לא שייך בזה תיקון...

בורר חלקי-

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבת פרק ז הלכה ב
והבורר. אמר רבי יודן יש שהוא בורר צרורות כל היום ואינו מתחייב. יש שהוא נוטל
כגרוגרת ומיד מתחייב. היך עבידא היה יושב על גבי כרי וברר צרורות כל היום אינו
מתחייב. נטל לתוך ידו כגרוגרת ובירר חייב.

פני משה מסכת שבת פרק ז הלכה ב
יש שהוא בורר וכו'. כדמפרש ואזיל היך עבידה שאם היה יושב ע"ג כרי של תבואה
אפי' בורר ממנו צרורות כל היום אינו מתחייב **שהרי אינו מתקנו כלום** שא"א לו
לברור כל הצרורות שבכרי אבל אם נטל לתוך ידו כשיעור גרוגרת ובירר הצרורות
ממנו חייב **שזה הוא מתקנו לגמרי** והוי בורר ומתחייב בכגרוגרות:

קרוב העדה מסכת שבת פרק ז הלכה ב
ואינו מתחייב. **שעדיין צרורות בכרי ולא הועיל כלום** בברירתו:

ירושלמי - רק אם גמר
הברירה חייב, אבל אם
נשאר צורות עדיין לא
נתחייב.

התקדמות מול מוצר
שנגמר מלאכתו

יש פעמים שהמלאכה
היא רק התקדמות
לייעד (וזה מספיק
להתחייב)

יש פעמים שצריכים
ליצור מוצר שלם

מעשה מול תוצאה

תוצאה- עדיין לא יצר
אוכל מתוקן.

מעשה- אפילו לא גמר
כל הכרי עדיין עשה
מעשה ברירה

הוצאת פסולת מול
תיקון האוכל

אם האיסור בהסרת
הפסולת, או עצם
ההפרדה, אולי חייב
אפילו במקצת.

והבבלי שלא מזכיר
תנאי כזה אולי חושב
ככה.

אם צריך לתקן האוכל,
עדיין לא נתקן האוכל
אם יש עדיין צורות.

והירושלמי חושב
כישועות יעקב

The Fly in the Soup

- ט"ז אורח חיים סימן שיט ס"ק יג
- ...יש איסור כשנופלים זבובים לכוס שלא יוציא הזבובים לבדן מן הכוס דהו"ל כבורר פסולת אלא יקח מן המשקה קצת עמהם וע"ש:
- שו"ת מהריט"ץ (ישנות) סימן רג
- אמנם הטעם שנראה לע"ד להתיר בצירעה דווקא הוי משום דאין דרך משמר בכך דהא בלח שייך משמר וכיבש /וביבש/ בורר אבל אין בורר בלח ואין משמר ביבש והרי זה שמסיר את הצירעה מהיין הלח אין דרך ברירה בלח אלא שימור שיניח היין במסננת ומוציאה את היין וקולטת את השמרים אבל אם בירר בלח שהוא נ"ד שבורר בידו הצירעה מהיין הלח אין דרך ברירה בכך אלא שימור

ט"ז סי' שי"ט ס"ק י"ג כתב דכשנוטל זבוב או ד"א זכוכ לא
יוליחן לצדן אלא יקח קלת מן המשקה עמהם, וצבה"ט שם
ס"א כי צמם מהרי"ל שמוחר להסיר הרעה מן הכוס דדבר ש"ף
כבר צרור ועומד הוא וכן מותר למשחיל צניחה מחלצה וכי צמ"צ
דכן הסכים צמ"מ אבל יש להחמיר בהט"ז והנה הא דהחיר הט"ז
צניקה קלת מן המשקה עמה ל"ט, ולכאורה צכל צורר פסולת
מחוך אוכל אף אם יקח קלת מן האוכל עם הפסולת אסור כל
שדעתו על האוכל הנשאר שיהא צרור אלא שאינו חש לדקדק שלא
יעלה מטע מן האוכל עם הפסולת, וה"נ הרי פעולתו מוכיחה עליו
שאין כונתו לחלק המשקה לצי כלים אלא דעתו לנקות את הכוס
מן הזבוב וצמה נגרעה מלאכתו צמה שלוקח קלת מן המשקה ואשר
כל כונתו צזה מפני שאסרוהו להוליח הזבוב לצד, ונראה דודאי
סברת מהרי"ל אמת דכל ש"ף ועומד צפ"ט אינו צכלל צורר ואין
צורר אלא צדבר המעורב וע"י הצרורה מתחדשה לורתו לצרורה
ונקיה, והדבר מצוהר צהא דאמרו שצת קל"ט צי והוצא צשוי"ע לעיל
סעי' י"ד דמוחר לשפות היין מן הכלי ולהניח השמרים אבל לריך
להפסיק כשהיין כבר נתמעט ומטעף מן השמרים, הרי אט"ג דהשמרים
הן עם היין צכלי אחד והוא שופה היין ומניח השמרים מותר
מפני שכל אחד עומד לעצמו אבל צסוף כבר שם תערובות על
הטפין וכשמפרידן שם צורר עלי, ואמנם יש מקום לומר שהיין
שמטפה על גוף הזבוב שם תערובת עלי והלכך ס"ל להט"ז שאם
יקח הזבוב עצמו ע"כ חשיב צורר להיין שהיה טופח על גופו וצין
סופיריו והלכך יקח קלת משקה עמו והמשקה הנשאר ודאי לאו שם
צורר עליו שהזבוב לא היה מעורב צו כלל.

וכי צמ"צ שם ס"ק ס"צ דכן הדין צנוטל השומן הצף על החלב
שיניס מעט מן השומן ע"פ החלב או שיקח מעט מן החלב
עם השומן, והיינו דצמקום שנוגעין חשיב תערובות.

זבוב שנפל
לשמקה

תיקון האוכל

עצם ההפרדה

הפרדת
הפסולת

וכאן האוכל
נתקן - חזון
איש

ופה עדיין
מעורב

ופה הפסולת
עדיין מעורבת

מה מגדיר משהוא כתערובת?

